

Nukentėjusiųjų kodeksas

Nukentėję nuo nusikaltimų: kokios pagalbos galite tikėtis

Pagalba ir informacija (Support and information)

Nusikaltimai sukelia daug nerimo, skausmo bei nepatogumų.

Nusikaltimas įvairiai paveikia žmones, tačiau tinkama pagalba bei informacija daugumai padės atsigauti ir susitvarkyti su patirtu stresu.

Nukentėjusiųjų nuo nusikaltimų kodeksas – tai įstatymu patvirtintas vyriausybės pateiktas dokumentas, kuriame išdėstyta, kokios pagalbos ir informacijos gali tikėtis nukentėję nuo nusikalstamos veikos fiziniai bei juridiniai asmenys. Kai kurie asmenys, pavyzdžiui vaikai arba nukentėję nuo ypatingai sunkių nusikaltimų, esant tam tikrom aplinkybėm turi teisę gauti papildomą pagalbą. Šiame kodekse yra paaiškinta, kas įeina į tokią pagalbą.

Kaip pranešti apie nusikaltimą (Reporting the crime)

Apie nusikaltimą galite pranešti atvykę į policijos nuovadą, telefonu arba internetu.

Policijos darbuotojas jums paaiškins, kokia yra tvarka baudžiamojoje tiesingumo sistemoje, pranešus apie nusikaltimą. Jei sutinkate, jūsų duomenys bus perduoti pagalbos nukentėjusiems tarnybai, kurios darbuotojai susisieks su jumis ir suteiks jums reikalingą pagalbą.

Nukentėjusiųjų kodeksas nereglamentuoja labdaros organizacijų veiklos, nes šiame kodekse dėmesys yra skiriamas tokių baudžiamosios teisingumo sistemos tarnybų, kaip policijos ir teismų, veiklai.

Tarnybos, teikiančios pagalbą nukentėjusiems (angl. *Victim Services*) yra labdaros organizacijos, galinčios suteikti vertingą pagalbą, įskaitant praktinę ir emocinę, nukentėjusiems nuo nusikaltimų asmenims.

Jūs galite paprašyti pateikti Nukentėjusiojo pareiškimą (angl. *Witness Statement*), kuriame papasakosite, kas įvyko. Jei pageidaujate, galėsite pateikti ir Nukentėjusiojo asmeninį pareiškimą (angl. *Victims Personal Statement*), kuriame papasakosite, kaip nusikaltimas jus paveikė.

Informacija apie bylos eigą (Keeping you informed)

Policijos pareigūnas jus informuos apie tyrimo eigą, praneš apie tai, ar buvo suimti įtariamieji ir, ar jiems pateikti kaltinimai.

Jūs galite pasakyti policijos pareigūnui, kaip dažnai noretumėte būti informuotas apie tyrimo eigą.

Dalyvavimas teisme (Going to court)

Jei byla bus perduota į teismą, jums gali tekti duoti parodymus teisme. Jei byla nebus iškelta, jums turi būti pranešta, kodėl buvo priimtas toks sprendimas. Perdavus bylą į teismą, jums bus paskirtas darbuotojas iš pagalbos liudytojams skyriaus (angl. *Witness Care Officer*) arba nurodytas kitas asmuo, kuris suteiks jums reikiamą informaciją. Jūs galėsite užduoti rūpimus klausimus ir darbuotojas privalės jus informuoti apie bylos eigą ir pranešti teismo posėdžių datas ir vietą ir tai, ar įtariamajam iki teismo taikomas kardomasis areštas ar jis yra laisvėje. Tokia pagalba bus jums teikiama iki tol, kol byla bus išspręsta.

Liudytojas teisme (Being a witness)

Prieš duodant parodymus teisme, jūs turite teisę paprašyti, kad parodymų metu būtų skirtos Ypatingos priemonės, kurios sudarys sąlygas jums kaip galima geriau duoti parodymus. Ypatingos priemonės – tai arba uždanga, už kurios liudytojas duoda parodymus, arba liudytojas gali duoti parodymus iš kitos patalpos per video ryšį. Tokiu būdu liudytojas išvengia susitikimo su įtariamuoju bei jo draugais ar giminaičiais.

Taip pat galite pasakyti teismo darbuotojui, kad pageidaujate laukti kitoje nei įtariamasis, jo giminaičiai ar draugai, patalpoje.

Nuosprendis (The verdict)

Pripažinus teisią kaltu, jums bus suteikta galimybė teisme perskaityti arba paprašyti kito asmens, kad jūsų vardu perskaitytų jūsų nukentėjusiojo asmeninį pareiškimą. Teisėjas, skirdamas nusteistajam bausmę, atsižvelgs į jūsų pareiškimą.

Jums paskirtas pareigūnas išsamiai paaiškins, kokia bausmė buvo paskirta.

Jei nusteistajam bus leista apskųsti nuosprendį ar jam paskirtą bausmę, atsakingas pareigūnas, praneš jums apeliacinio posėdžio datą ir vietą.

Speciali nukentėjusių informavimo programa (angl. *the Victim Contact Scheme*) siūloma nukentėjusiems nuo seksualinio pobūdžio ir/ar smurtinių nusikaltimų tuo atveju, kai teisią nubaudžiamas ilgesne nei 12 mėnesių laisvės atėmimo bausme. Jei norėsite, kad jūs įtrauktų į šią programą, tada jums bus teikiama informacija apie tai, kur yra nusteistasis iki pat jo bausmės atlikimo termino.

Atstatantis teisingumas (Restorative Justice)

Nuketėjusiems nuo nusikaltimų gali būti pasiūlyta dalyvauti taip vadinamo 'Atstatomo teisingumo' (angl. *Restorative Justice*) programoje. Nuketėjusiam asmeniui suteikiama galimybė susitikti su nusikaltimą padariusiu asmeniu, siekiant bendrai rasti teigiamą sprendimą. Tokiu atveju reikės abiejų, tiek nukentėjusiojo tiek padariusio nusikaltimą, noro susitikti.